

HONORII PAPÆ I

EPISTOLÆ.

(Mansi, Conc. Coll., tom. XII.)

EPISTOLA PRIMA.

HONORII PAPÆ I AD ISATIUM RAVENNATEM EXARCHUM.
Adalvaldum Longobardorum regem catholicum regno restitui, et subrogatum illi Ariovaldum hominem Arianum et perfidum inde ejici; Cispalinos episcopos quorum opera scelus patrarat, ad pœnam suscipiendam ad se mitti petit.

Honorius Isacio exarcho.

Delatum est ad nos, episcopos Transpadanos Petro Pauli filio suadere conatos esse, ut ^a Adalvaldum regem desereret, Ariovaldoque tyranno se applicaret. Quam ob rem quia Petrus pravis eorum consiliis suis respicit obedire, et sacramenta regni Agoni (Agilulpho videlicet) Adalvaldi patri præstita sancte capiti servare; et quia hoc Deo et hominibus est ingratum, ut qui tale facinus vindicare deberent, eorum ipsi suasores existant, rogamus vos, ut postquam Adalvaldum divino in regnum (ut speramus) auxilio reduceritis, prædictos episcopos Romam mittere veitis, ne scelus hujusmodi impunitum relinquamus.

EPISTOLA II.

AD EPISCOPOS VENETIÆ ET ISTRIÆ.

De fortunato Gradensi patriarcha dejecto, et Primgenio in locum ejus subrogato.

Honorius episcopus, servus servorum Dei, dilectissimis fratribus universis episcopis per Venetiam et Istriam constitutis.

Scademus, et decretales apices fraternitati vestræ dirigimus, per quos expetimus ut loco Judæ alius vitæ probabilis ad regendum gregem dominicum promoveatur. Et non immerito is qui dejectus est, ^C et Judæ actibus comparatur et moribus. Nam quod

^a *Adalvaldum.* De Adalvaldo rege Longobardorum hæc Paulus Diaconus, lib. iv. c. 5: *Sed cum Adalvaldus, eversa mente insaniret, postquam cum matre decem regnaverat annis, de regno ejectus est, et a Longobardis in ejus locum Ariovaldus substitutus est. Quæ si vera essent, minime putandum est pro insano et plane demente in regnum restituendo Honorium temptare laborasse.* SEV. BIN.

^b *Christianissimæ reipublicæ.* Hoc titulo Venetiam reipublicam merito exornat, quia ipsa, relictis schismaticis, Romanæ Ecclesiæ adhærebat, et a Romana Ecclesia episcopum petere solebat, ne schismaticorum laqueis implicaretur. SEV. BIN.

^c *Epistola Sergii.* Cum Sophronius ad Sergium dedisset literas, quibus petebat deleri caput illud synodi Alexandrinæ, quo asserbatur una voluntas in Christo, contenderetque duas omnino voluntates et operationes concedendas esse, tandem ubi inter utrumque de re et veritate orthodoxæ fidei convenisset, uterque duas naturas, voluntates et operationes in Christo secundum epistolam Leonis et Chalcedonensis concilii decreta agnovisset, consilio Sergii utriusque placuit, ut, ad evitandum scandalum,

A ille in capite, hoc iste videtur exercuisse in corpore. Primgenium itaque subdiaconum et regionarium nostræ sedis Gradensi Ecclesiæ episcopali ordine cum pallii benedictione direximus, consecrandum. Oportebit ergo fraternitatem vestram juxta legem ecclesiasticam cuncta disponere, capitique vestro sinceram obedientiam exhibere. Nos enim dirigentes homines nostros a l excellentissimum Longobardorum regem, injunximus, ut eundem Fortunatum, ut relicta ab eo republica, a l gentesque prolapsam, et abnegata concordie unitate Deo rebellem et perfidum, nec non res quascunque secum aufugias abstulisse monstratur, expetat, et repetere non moretur; ut et hi a quibus repetuntur, a patribus Christianissimæ reipublicæ ^b, partem justitiam consequantur.

EPISTOLA III.

SERGII ^c, CONSTANTINOPOLITANI EPISCOPI, AD HONORIUM PAPAM.

Illi originem contentions de una aut duabus voluntatibus aperit, veram fidem in natura Christi secundum epistolam Leonis et Chalcedonense concilium profertur. Sophronium Hierosolymitanum episcopum, qui Cyro Alexandrino contradixerat, suo hortatu consensisse, ut de nova et periculosa contentione absterneatur, et silentium fiat.

Intantum vobis sanctissimis, etc. (*Exstat actio 12 sextæ synodi.*)

EPISTOLA IV.

AD SERGIUM CONSTANTINOPOLITANUM EPISCOPUM.

Post veram orthodoxæ fidei doctrinam, de duabus voluntatibus Christi assertam, causam indicat quare Sergio de Novi vocabulis silentium indicenti consentiendum esse judicet.

Honorius Sergio episcopo Constantinopolitano.

et hæreseos periculum, quod ex novitate vocabulorum emergere solet, a vocabulis unius aut duarum voluntatum absterneatur. Rem gestam per hæc literas Constantinopolitanus episcopus Honorio pontifici Romano indicat: qui dum epistolam hanc, qua nihil contrarium orthodoxæ fidei aut Chalcedonensi concilio continetur, et Leonis epistola defenditur, quæque duæ naturæ in Christo asseruntur, accepisset, non potuit aliter quin illi velut præsul catholico responderet, maxime ideo quod in fine epistolæ se suæque omnia censuræ Ecclesiæ et sedis apostolicæ subjecit. Unde manifestissime constat (quod et maxime est attendendum et sæpius inculcandum) Sergium ipsum, etsi postea fuerit detectus hæreticus et condemnatus, præsentem tamen tempore, quo hanc epistolam ad Honorium scripsit, anno nimirum Christi 633, pontificatus Honorii octavo, non tantum orthodoxum creditum fuisse ab Orientalibus et Occidentalibus, sed etiam magnæ existimationis episcopum habitum esse, ut constat ex epistola Sophronii ad Sergium. SEV. BIN.

^d *Epistola*, etc. Hæc epistola Honorii est lapis offensionis, et petra scandali antiquioribus et nova-

Scripta fraternitatis vestræ suscepimus, per quæ contentiones quasdam, et novas vocum quæstiones cognovimus introductas per Sophronium quemdam tunc monachum, nunc vero ex audito episcopum Hierosolymitanæ urbis constitutum adversus fratrem nostrum Cyrum Alexandriæ antistitem, unam operationem Domini nostri Jesu Christi conver- sis ex Hiresi prædicantem. Qui denique ad vestram fraternitatem Sophronius veniens, querelamque hujusmodi deponens, multiformiter eruditus, petit de his, quæ a vobis fuerat instructus paginalibus sibi syllabis res rari: quarum litterarum ad eundem Sophronium directarum suscipientes exemplar, et intuentis satis provide circumspicteque fraternitatem vestram scripsisse, laudamus novitatem vocabuli auferentem, quod posset scandalum simplicibus generare. Nos enim in quo percepimus oportet ambulare. Enimvero duce Dō pe veniemus usque ad mensuram rectæ fidei, quam apostoli veritatis, Scripturarum sanctarum funiculo extenderunt, confitentes Dominum Jesum Christum, mediatorem Dei et hominum, operatum divina, mediā humanitate Verbo Deo naturaliter unita, eumdemque operatum humana ineffabiliter, atque singulariter assumpta carne, discrete, inconfuse, atque inconvertibiliter plena divinitate, et qui coram cavit in carne plena divinis miraculis, ipse est, et carnis effectus plene Deus, et homo: passionem, et opprobria patitur unus mediator Dei et hominum in utrisque naturis, Verbum caro factum, et habitavit in nobis, ipse Filius hominis de cælo descendens, unus atque idem, sicut scriptum est, crucifixus Dominus majestatis, dum constat divinitate non nullas posse perpeti humanas passionem: et non de cælo, sed de sancta est assumpta caro Dei genitrice: nam per se Veritas in Evangelio ita inquit: *Nullus ascendit in cælum, nisi qui de cælo descendit, Filius hominis, qui est in cælo* (Joan. iii), profecto nos instruens, quod divinitati unita est caro passibilis ineffabiliter, atque singulariter, ut discrete, atque inconfuse, sic indivise videretur conjungi.

Ut nimirum stupenda mente mirabiliter manentibus utrarumque naturarum differentiis cognoscatur uniri. Cuius Apostolus concinens, ad Corinthios ait: *Sapientiam loquimur inter perfectos, sapientiam vero non*

toribus hæreticis; ex qua pontifici, auctoritate Bedæ, sanctissimo, ipsique sedi apostolicæ, gravissimum crimen hæreseos impingere conantur. Et quidem sine omni justâ causa. Nam rescripsisse Sergio, non potuit ipsi vitio verti, utpote qui hoc tempore ab omnibus adhuc catholicis habebatur, nihilque hæreticum cum adhuc dixerat aut scripserat, suæque omnia censura Ecclesiæ subjecerat, ut supra patet. Et si hæc crimini veritas Honorio, quidnam, quæso, affert ad excusationem Sophronii, qui jam ante Honorium illi per litteras non tantum communicavit, verum etiam de una aut duabus voluntatibus ob causas supra prædictas silentium indicenti plane consensit? Cui si nullum crimen hæreseos impingendum esse sentias, non video qua ratione aliter quam per calumniam Honorium Monothelitarum numero ascendendum esse iudices. De novitate vocum initio contentionis silentium indicere, suspectum esse non potest, cum de novis vocabulis habite contentiones gravissimas aliquando hæreses excitarint, ut supra vidimus. Rem

hujus sæculi, neque principum hujus sæculi, qui destruantur, sed loquimur Dei sapientiam in mysterio absconditam, quam prædestinavit Deus ante sæcula in gloriam nostram, quam nemo principum hujus sæculi cognovit. Si enim cognovissent, nunquam Dominum majestatis crucifixissent (I Cor. ii). Dum profecto divinitas nec crucifigi potuit, nec passiones humanas experiri vel perpeti; sed propter ineffabilem conjunctionem humanæ divinæque naturæ, idcirco et ubique Deus dicitur pati, et humanitas ex cælo cum divinitate descendisse. Unde et unam voluntatem fatentur Domini nostri Jesu Christi, quia profecto a divinitate assumpta est nostra natura, non culpa, illa profecto quæ ante peccatum creata est, non quæ post prævaricationem vitata. Christus enim Dominus, in similitudine carnis peccati veniens, peccatum mundi abstulit, et de plenitudine ejus omnes accepimus: et formam servi suscipiens, habitu inventus est ut homo (Philipp. ii), quia sine peccato conceptus de Spiritu sancto, etiam absque peccato est partus de sancta et immaculata virgine Dei genitrice, nullum experiens contagium vitiatæ naturæ. Carnis enim vocabulum, duobus modis sacris Eloquiis boni malique cognovimus nominari, sicut scriptum est: *Non permixtus Spiritus meus in hominibus istis, quia caro sunt* (Genes. vi). Et Apostolus: *Caro et sanguis regnum Dei non possidebunt* (I Cor. v). Et rursum: *Mente servio legi Dei, carne autem legi peccati. Et video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, et captivum me trahentem in legem peccati, quæ est in membris meis* (Rom. vii). Et alia multa hujusmodi in malo absolute solent intelligi, vel vocari. In bono autem ita, Isaiæ propheta dicente: *Veni omnis caro in Hierusalem, et adorabunt in conspectu meo* (Isa. lxxvi). Et Job: *In carne mea videbo Deum* (Job. xix). Et alii: *Videbit omnis caro salutare Dei* (Luc. iii). Et alia diversa. Non est itaque assumpta, sicut præfati sumus, a Salvatore vitata natura, quæ repugnet legi mentis ejus; sed venit querere et salutare quod perierat (Luc. xvi), id est, vitiatam humani generis naturam. Nam lex alia in membris, aut voluntas diversa non fuit, vel contraria Salvatori, quia super legem natus est humanæ conditionis. Et si quidem scriptum est: *Non veni facere voluntatem*

et veram fidem de Christo confitetur hac epistola Honorius: de vocabulis ob pericula scandali et majorem contentionem abstinendum esse prudenter admonet. Quod sane nemo nisi imprudens sanctissimo viro vitio aut crimini dare poterit. Quomodo intelligendum sit quod dicit: *Unde et unam voluntatem fatentur Domini Jesu Christi, quia profecto a divinitate assumpta est nostri natura, non culpa*; jussu sancti Joannis papæ IV secretarius Honorii in disputatione Maximi cum Pyrrho explicat istis verbis, et supra in notis ad Vitam Honorii; item infra in allegata disputatione assignavi. Vide plura apud Baronium anno 635, num. 25 et sequenti. Skv. Bin.

^a G. hypostatice.

^b G., indiscrete, inc. inc. et plene a divinitate.

^c G., in carne miraculis perfecta divinitate, ipse est qui et carnis affectus opprobriis operatus est, perfectus Deus, et homo unus mediator.

^d G., utrobique et Deus, etc.

^e G., non culpa in illa, profectoque.

meum, sed ejus qui misit me Patris (Joan. vii), et : A Non quod ego volo, sed quod tu vis Pater (Marc. xxvi), et alia hujusmodi, non sunt hæc diversæ voluntatis, sed dispensationis humanitatis assumptæ. Ista enim propter nos dicta sunt, quibus dedit exemplum, ut sequamur vestigia ejus, pius magister discipulos imbuens, ut non suam unusquisque nostrum, sed potius Domini in omnibus præferat voluntatem. Via igitur regia incedentes, et dextrorsum vel sinistrorsum venatorum laqueos circumpositos evitantes, ne ad lapideam pedem nostrum offendamus, Idumæis, id est, terrenis, atque hæreticis propria relinquentes, nec vestigio quidem pedis sensus nostri terram, id est, pravam eorum doctrinam, omnimodo atterentes, ut ad id, quo tendimus, hoc est, ad fines patrios pervenire possimus, ducum nostrorum semita gradientes, et si forte quidam balbutientes, ut ita dicam, nisi sunt proferentes exponere, formantes se in specimen^a nutritorum, ut possent mentes imbuere auditorum, non oportet ad dogmata hæc ecclesiastica retorquere, quæ neque synodales apices super hoc examinantes, neque auctoritates canonice visæ sunt explanasse, ut unam vel duas energias aliquis præsumat Christi Dei prædicare, quas neque evangelicæ vel apostolicæ litteræ, neque synodalis examinatio super his habita, visæ sunt terminasse, nisi fortassis, sicut præfati sumus, quidam aliqua balbutiendo docuerunt, condescendentes ad informandas mentes, atque intelligentias parvulorum, quæ ad ecclesiastica dogmata trahi non debent, quæ unusquisque in sensu suo abundans, videtur secundum propriam sententiam explicare. Nam quia Dominus Jesus Christus, Filius ac Verbum Dei, per quem facta sunt omnia, ipse sit^b unus operator divinitatis atque humanitatis, plenæ sunt sacræ Litteræ luculentius demonstrantes. Utrum autem propter opera divinitatis et humanitatis, una, an geminæ operationes debeant derivatæ dici vel intelligi, ad nos ista pertinere non debent, relinquentes ea grammaticis, qui solent parvulis exquisita derivando nomina venditare. Nos enim non unam operationem vel duas Dominum Jesum Christum, ejusque sanctum Spiritum, sacris Litteris percepimus, sed multiformiter cognovimus operatum. Scriptum est enim : *Si quis spiritum Christi non habet, hic ejus non est (Rom. viii)*; et alibi : *Nemo potest dicere : Dominus Jesus, nisi in Spiritu sancto. Divisiones vero gratiarum sunt, idem autem Spiritus : et divisiones ministracionum sunt, idem autem Dominus : et divisiones operationum sunt, idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus (I Cor. xii)*. Si enim divisiones operationum sunt multæ, et has omnes Deus in membris omnibus pleni corporis operatur, quanto magis capiti nostro Christo Domino hæc possunt plenissime coaptari ? ut caput, et corpus unum sit perfectum, ut profecto occurrat, sicut scriptum est, *in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi (Ephes. iv)*. Si

enim in aliis, id est, in membris suis, spiritus Christi multiformiter operatur, in quo vivunt, moventur, et sunt : quanto magis per semetipsum mediatorem Dei et hominum, plene ac perfecte, multisque modis, et ineffabilibus constiteri nos communionem utriusque naturæ concedet operatum ? Et nos quidem secundum sanctiones divinatorum Eloquiorum oportet sapere vel spirare, illa videlicet refutantes, quæ quidem novæ voces nocentur sanctis Dei Ecclesiis scandala generare, ne parvuli aut duarum operationum vocabulo offensi, sectantes Nestorianos nos vesana sapere arbitrentur : aut certe, si rursus unam operationem Domini nostri Jesu Christi fatendam esse censuerimus, stultam Eutylianistarum attonitis auribus demerentiam fateri putemur, præcaveantes, ne quorum inania arma combusta sunt, eorum cineres redivivos ignes flammivomarum denuo renovent quæstionum, simpliciter, atque veraciter confitentes Dominum Jesum Christum unum operatorem divinx atque humanæ naturæ, electus arbitantes, ut vani naturarum ponderatores, otiose negotiantes, et turgidi adversus nos insonent vocibus ranarum philosophi, quam ut simplices, et humiles spiritu populi Christiani possint remanere jejuni. Nullus enim decipiet per philosophiam et inanem fallaciam discipulos piscatorum, eorum doctrinam sequentes ; omnia enim argumenta scopulosa disputationis callidæ, atque fluctivaga in eorum retia sunt collisa. Hæc nobiscum fraternitas vestra prædicet, sicut et nos ea vobiscum unanimiter prædicamus, hortantes vos ut unius vel geminæ novæ vocis inductum operationis vocabulum aufugientes, unum nobiscum Dominum Jesum Christum Filium Dei vivi, Deum verissimum, in duabus naturis operatum divinitus, atque humanis, hæc orthodoxa, et unitate catholica prædicetis. Subscriptio. Deus te incolumem custodiat dilectissime atque sanctissime frater.

EPISTOLA V.

AD EUNDEM.

Ejusdem argumenti.

(Ex actione 15 sextæ synodi.)

Et prolata est hujusmodi Honorii Latina epistola cum interpretatione sua, habens in superscriptione ita : Dilectissimo fratri Sergio Honorius, cujus initium fuit : Scripta dilectissimi filii nostri Syrici diaconi. Habet autem eadem epistola post pauca hæc : Nec non et Cyro fratri nostro Alexandria civitatis præsuli, quatenus novæ adinventionis unius vel duarum operationum vocabulo refutato, claro Dei Ecclesiarum præconio nebulosarum concertationum caligines offandi non debeant vel aspergi, ut profecto unius vel geminæ operationis vocabulum noviter inductum ex prædicatione fidei eximatur. Nam qui hæc dicunt, quid aliud nisi juxta unius vel geminæ naturæ Christi Dei vocabulum, ita et operationem unam vel geminam suspicantur ? Super quod clara sunt divina testimonia. Unius autem operationis vel duarum

^a G., doctorum.^b G., unus et idem operans divina et humana plenæ sacræ Litteræ luculenter demonstrant.

esse vel fuisse mediatorem Dei et hominum Dominum
 J sum Christum, sentire et promere, satis ineptum
 c. l. *Habet autem et circa finem eadem epistola sic.*
 * Et quidem, quantum ad instruendam notitiam am-
 bigentium, sanctissimæ fraternitati vestræ per eam
 insinuandam prævidimus. Cæterum quantum ad do-
 gma ecclesiasticum pertinet, quæ tenere vel prædicare
 debemus propter simplicitatem hominum, et ampu-
 tandas inextricabiles quæstionum ambages, sicut
 superius diximus, non unam vel duas operationes
 in mediatore Dei et hominum definire, sed utrasque
 naturas in uno Christo unitate naturali copulatas,
 cum alterius communionem operantes, atque opera-
 trices confiteri debemus: et divinam quidem, quæ
 Dei sunt operantem: et humanam, quæ carnis sunt
 exsequentem, non divise, neque confuse, aut con-
 vertibiliter, Dei naturam in hominem, et humanam
 in Deum conversam edocentes, sed naturarum differ-
 rentias integras confidentes: unus enim atque idem est
 humilis et sublimis, æqualis Patri, et minor Patre, ipse
 ante tempora, natus in tempore est: per quem facta
 sunt sæcula, factus in sæculo est: et qui legem dedit,
 factus sub lege est, ut eos qui sub lege erant redi-
 meret, ipse crucifixus, ipse chirographum, quod
 erat contra nos, evacuans in cruce de potestatibus
 et principatibus triumphavit. Auferentes ergo, sicut
 diximus, scandalum novellæ adinventionis, non nos
 oportet unam vel duas operationes definientes præ-
 dicare, sed pro una, quam quidam dicunt, operatione,
 oportet nos unum operatorem Christum Dominum in
 utrisque naturis veridice confiteri: et pro duabus
 operationibus, ablato geminæ operationis vocabulo,
 ipsas potius duas naturas, id est, divinitatis et carnis
 assumptæ, in una persona unigeniti Dei Patris, in-
 confuse, indivise, atque inconvertibiliter nobiscum
 prædicare propria operantes. Et hoc quidem beatis-
 simæ fraternitati vestræ insinuandum prævidimus,
 quatenus unius confessionis propositum unanimati
 vestræ sanctitatis monstremus, ut profecto in uno
 spiritu anhelantes, pari fidei documento conspiremus.
 Scribentes etiam communibus fratribus Cyro et
 Sophronio antistitibus, ne novæ vocis, id est, unius
 vel geminæ operationis vocabulo insistere vel im-
 morari videantur: sed abrasa hujusmodi novæ vocis
 appellatione, unum Christum Dominum nobiscum
 in utrisque naturis divina vel humana prædicent
 operantem. Quanquam hos, quos ad nos prædictus
 frater et coepiscopus noster Sophronius misit, in-
 struximus, ne duarum operationum vocabulum dein-
 ceptis prædicare innitatur, quod instantissime pro-
 miserunt prædictum virum esse facturum, si etiam
 Cyrus frater, et coepiscopus noster ab unius opera-
 tionis vocabulo discesserit. Similiter datus est etiam
 liber, in quo continebatur epistola Pyrrhi quondam
 præsulis hujus regni urbis, ad Joannem sanctæ me-
 moriæ, qui fuit papa Romanus, cujus initium est:

^a Alia versio: *Et hæc quidem in sanctissima vestra fraternitate censemus per præsentem litteras esse decla-*

A Dominus et Deus noster Christus futurus in cælos
 ascendere. *Habet autem eadem epistola post aliqua, hæc:* Nam quis illorum videns sic nos ex adverso
 positos; et qui sacerdotio fungimur, exprobrationibus
 submitti ab eis, qui constituti sunt regi, non derideat
 ac despiciat nostrum consilium: opportunitatem impietatis
 propriæ instabilitatem nostram faciat? nondum de duabus
 naturis destructum est bellum, et alteram nobis ipsis
 turbulentiam intro lucimus.

EPISTOLA VI,

AD EDWINUM REGEM ANGLIÆ.

Hortatur ut in fide perseveret, ejusque precibus Paulino et Honorio metropolitanis duo cuique pallia mittit, ut, altero mortuo, superstes in locum defuncti alium possit ordinare.

B Domino excellentissimo atque præcelsissimo filio
 Edwino regi Anglorum Honorius episcopus, servus
 servorum Dei, salutem.

Ita Christianitatis vestræ integritas circa condito-
 ris sui cultum fidei est ardore succensa ^b, ut longe
 lateque resplendeat, et in omni mundo annuntiata,
 vestri operis multipliciter referat fructum. Sic enim
 vos reges esse cognoscitis, dum regem et creatorem
 vestrum, orthodoxa prælicatione edocti, Deum ve-
 nerando creditis, cuius, quod humana valet conditio,
 mentis vestræ sinceram devotionem exsolvit. Quid
 Deo nostro aliud offerre valebimus, nisi ut in bonis
 actibus persistentes, ipsumque auctorem humani ge-
 neris confidentes, eum colere, eique vota nostra
 reddere festinemus. Et ideo, excellentissime fili,
 C paterna vos charitate, qua convenit, exhortamur,
 ut hoc quod vos divina misericordia ad suam gratiam
 vocare dignata est, sollicita intentione, et assiduis
 orationibus servare omnimodo festinetis, ut qui vos
 in præsentem sæculo ex omni errore absolutos ad agni-
 tionem sui nominis est dignatus perducere, cælestis
 patriæ vobis præparet mansionem. Prædicatoris igitur
 vestri domini mei apostolicæ memoriæ Gregorii
 lectione frequenter occupari, præ oculis affectum
 doctrinæ ipsius, quem pro vestris animabus libenter
 exercuit, habetote, quatenus ejus oratio et regnum
 vestrum populumque augeat, et vos omnipotentem
 Deo irreprehensibiles repræsentet.

Ea vero quæ a nobis pro vestris sacerdotibus or-
 dinanda sperastis, hæc pro fidei vestræ sinceritate,
 quæ nobis multumoda relatione per præsentium por-
 titores laudabiliter insinuata est, gratuito animo
 attribuere illis sine ulla dilatione prævidemus. Et duo
 pallia utrorumque metropolitanorum, id est, Honorio
 et Paulino direximus, ut dum quis eorum de hoc
 sæculo ad auctorem suum fuerit accersitus, in loco
 ipsius alterum episcopum ex hac nostra auctoritate
 debeat subrogare, quod quidem tam pro vestræ cha-
 ritatis affectu, quam pro tantarum provinciarum
 spatio, quæ inter nos et vos esse noscuntur, sumus
 invitati concedere, ut in omnibus devotioni vestræ
 nostrum concursus, et juxta vestra desideria præ-

randam. HARDUINUS.

^b Ex Beda, lib. II Hist. Angl., c. 17.

beremus. Incolumentiam excellentiam vestram gratia A ctione septima, id est, anno Dominicæ incarnationis
superna custodiat. sexcentesimo tricesimo tertio.

• EPISTOLA VII.

AD HONORIUM DOROVERNENSEM EPISCOPUM.

Monet ut in Evangelii prædicatione persistat, et pallium, cujus fecit mentionem in superiori epistola, mittit.

Dilectissimo fratri Honorio Honorius.

Inter plurima quæ Redemptoris nostri misericordia suis famulis dignatur honorum munera prærogare b, illud etiam clementer collata suæ pietatis munificentia tribuit, quoties per fraternos affatus unanimem dilectionem quadam contemplatione alternis aspectibus representat, pro quibus majestati ejus gratias indesinenter exsolvimus; enimque votis supplicibus exoramus, ut vestram dilectionem in prædicatione Evangelii elaborantem et fructificantem, sectantemque magistri vestri et capitis sui sancti Gregorii regulam perpeti stabilitate confirmet. Et ad augmentum Ecclesiæ suæ potiora per vos suscitet incrementa, ut fide et opere in timore Dei et charitate vestra acquisitio decessorumque vestrorum, quæ per Domini Gregorii exordium pullulat, convalescendo amplius extendatur, ut ipsa vos dominici eloquii promissa in futuro respiciant, vosque vox ista ad æternam festivitatem evocet: *Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos (Matth. xi)*; et iterum: *Euge, bone servus et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium Domini tui (Matth. xxv)*. Et nos equidem, fratres charissimi, hæc vobis pro æterna charitate exhortationis verba præmittentes, quæ rursus pro Ecclesiarum vestrarum privilegiis congruere posse conspicimus, non desistimus impertire.

Et jam juxta vestram petitionem, quam filiorum nostrorum regum vobis præsentem nostram præceptionem, vice beati Petri apostolorum principis, auctoritatem tribuimus, ut quando unum ex vobis divina ad æ jusserit gratia vocari, is qui superstes fuerit alterum in loco defuncti debeat episcopum ordinare. Pro qua etiam re singula vestræ dilectioni pallia pro eadem ordinatione celebranda direximus, ut per nostræ præceptionis auctoritatem possitis Deo placitam ordinationem efficere, quia ut hæc vobis concederemus, longa terrarum marisque intervalla, quæ inter nos ac vos obsistunt, ad hæc nos condescendere coegerunt, ut nulla possit Ecclesiarum vestrarum jactura per enjuslibet occasionis obtentum quoquo modo pervenire, sed potius commissi vobis populi devotionem plenius propagare. Deus te incolumentem custodiat, dilectissime frater.

Data die tertia Idus Junias, imperantibus dominis nostris piissimis Augustis Heraclio, anno vicesimo quarto, proconsulatus c ejusdem anno vicesimo tertio, et consulatus ejus anno tertio; sed et Heraclio felicissimo Cæsare, id est, filio ejus, anno tertio, indi-

a Hanc et sequentem epistolas datas anno 834, probat Pagius, ad ann. Ch. 653, n. 20 et seqq. MANSI.

b Ex Beda, lib. II, c. 18.

EPISTOLA VIII.

HONORIUM PAPÆ I AD JOANNEM ET ALIOS EPISCOPOS PER EPIRUM CONSTITUTOS.

(Ex collectione canonum cardinalis Deusdedit.)

Honorius Joanni, Andreæ, Stephano et Donato episcopis per Epirum constitutis.

Præsentium latores (L. 2, c. 188), juxta ecclesiasticam disciplinam, pallium nos Hypatio Nicopolitane Ecclesiæ diacono, quem in sacris ordinibus episcopum ordinastis, petierunt votis supplicibus dirigendum. Et quia ejus persona pendula nos dubitate sollicitat, ne fortassis, in nece Soterici præfate civitatis antistitis videatur esse commista, præsentium portitoribus, quantum opinamur, visi sumus reddidisse responsum; ut, assumpto fastigio, cum præsertim tempora pacis patiantur, in has Romanas partes venire deproperet, ut jusjurandum in confessione beati Petri apostoli præbeat, quod nullo dolo vel machinatione a re constructa, aut aliis hæc machinantibus præbuit in his quoquo modo consensum, ut, ab omni vitio dubietatis exempto, possimus secundum ecclesiasticum ordinem tribuere quod rogamur. Nam dum prædictus Sotericus de quibusdam capitulis fuisset suspectus, in hanc urbem deveniens ad beatum Petrum apostolorum principem de conscientia suæ puritate præbuit nihilominus jusjurandum. Data Idus Decembres, indictione 14.

EPISTOLA IX.

HONORII PAPÆ I AD SERGIUM SUBDIACONUM.

(Fragmentum, ex eadem collectione.)

Honorius Sergio subdiacono.

Post parvi temporis spatium quædam nobis sunt capita adversus Caralitane civitatis archiepiscopum vel ejus clericos nuntiata pro quibus exsequendis, atque canonica discretione in hac Romana civitate ventilandis, non solum præfate civitatis episcopum, emissa præceptione, sed etiam ejus clericos, de quibus referebatur aliqua commisisse, præcepimus evocare. Et quia antefatus quidem episcopus, secundum quod ei jussum fuerat, in hanc civitatem venire curavit; ejus vero clerici, proprio reatu convicti, venire timentes, visi sunt a sacra communione privari, et anathematis vinculo innodari. Et post hæc misso barbaro defensore regionarij sanctæ nostræ Ecclesiæ ad eandem civitatem Caralitaneam, ut prædictos clericos debuisset deducere, actum est ut Theoderus quidam perversus præses ejusdem Sardinia diabolica intentione abreptus, venire eos jam navi impositos prohibuit, et violentè ablatus in Africanam provinciam destinavit. Scripsimus itaque filio nostro Gregorio præfecto tale tantumque facinus Theodoro ejusdem insulae præsidi jubere corrigere, et ipsas personas nostræ jurisdictionis suppositas nobis in hanc civitatem Romanam

c Lege *Post consulatum*; et infra, anno *Dominicæ Incarn.* 654. Vide Pagium, loco mox citato, n. 21. MANSI.

dirigere. Propterea experientia tua eidem eminentissimo præfecto imminendum deproperet, ut tanti viri facinus ulciscendum studeat, et eas nobis personas dirigere non omittat, sciens quia non solum hi qui crimine tenentur obnoxii a sacra sunt communione privati, anathematis pœna multati, sed etiam hi qui cum eis videntur conjuncti. Exemplar vero sacrae Theodosii et Valentiniæ tuæ experientia curavimus destinandum, et eidem eminentissimo præfecto per tuam experientiam dirigendum; cujus series non solum ejus eminentiam, verum etiam omnes omnino qui a sedis apostolicæ ditione exorbitare contendunt, nihilominus informare possit. Quemadmodum serenissimi principes hactenus omnes innovaverunt cuncta privilegia sedis apostolicæ, et quæ olim eidem sunt concessa ipsa lectione poterunt approbari. Nam de Domini Dei nostri misericordia confidimus, quod jura vel privilegia beati Petri curabimus expetere, atque immutata intentione quæsita atque impertita defendere. Tua ergo experientia ejusdem sacrae tenore attentius relegendo suffulta, non solum eminentissimo præfecto, sed etiam aliis hæc eadem insinuare non differat. Nobis autem de his omnibus, sicut divinus favor impunxerit, cura erit ac sollicitudo juxta tramitem æquitatis sine dubio deliberare, atque utilius sine canonico terminare. Data IV Idus Junias, indictione XV.

EPISTOLA X.

HONORII PAPÆ I AD HONORIUM CANTUARIENSEM ARCHIEPISCOPUM.

Concedit primatum in universas Britannicas Ecclesias.

Dilectissimo fratri Honorio, Honorius episcopus, servus servorum Dei.

Susceptis vestrae dilectionis litteris ^a, in eis reperimus vestri laboris sollicitudinem circa nobis commissum gregem multa fatigatione occupatam, multo labore et angustia crebrescentibus malis et mundanis usibus mentis vestrae difficultatis sæpius sustinere gravitatem. Nos vero hortamur vestram dilectionem ut opus Evangelii, quod cœpistis, teneatis, quia in eo tibi laborandum atque perseverandum magis quam omittendum necesse est. Memento Evangelici præcepti quomodo dicitur: *Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos*; et iterum in Apostolo: *Fratres, stabiles estote et immobiles, abundantes in opere Domini semper, scientes quod labor vester non est inanis in Domino*. Ideo suppliciter vestram dilectionem admonemus, ut fide et opere in timore Dei et charitate, vestra acquisitio decessorumque vestrorum, quæ per domini Gregorii exordia pullulat, convalescendo amplius extendatur, ut ipsa promissa dominici eloquii vos ad æternam festivitatem evocet, quæ dicit: *Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos*; et iterum: *Euge, serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam*, intru in gaudium Domini tui. Interea tuæ sedis

^a Ex Wilkins. Conc. Angliæ Ec., t. I, pag. 33. Ex Suppl. Mansi, pag. 471.

A auctoritatem nostræ auctoritatis privilegio firmari postulasti. Nos vero absque ulla dilatione gratuito animo annuentes, quia rectum est, ut quæ semel statuta atque disposita a prædecessoribus nostris cognovimus, hoc ipsum et nos confirmemus. Eorum itaque vestigia assequentes, juxta ritum præcæ consuetudinibus, quæ a temporibus sanctæ recordationis Augustini prædecessoris vestri nunc usque tua Ecclesia detinuit, ex auctoritate beati Petri apostolorum principis primatum omnium Ecclesiarum Britannia tibi, Honori, tuisque successoribus, in perpetuum obtinere concedimus. Tuæ, ergo jurisdictioni subjici præcipimus omnes Ecclesias Angliæ et regiones, et in civitate Dorovernia metropolitanus locus et honor archiepiscopatus, et caput omnium Ecclesiarum Anglorum populorum semper in posterum servetur, et a nulla persona per aliquam malam suasionem in alium locum mutetur. Aliter autem si quis fecerit, typho superbiæ instinctus, et nostræ præceptioni inobediens, et prænominae Ecclesie concessis suæ dignitatis rationibus contenderit reniti, sciat separatim a participatione corporis et sanguinis Domini et Redemptoris nostri Jesu Christi. Deus te incothem custodiat, dilectissime frater.

EPISTOLA XI.

HONORII PAPÆ I AD GRATIOSUM SUBDIACONUM.

(Fragmentum ex ejus regesto descriptum, ex collectione Deusdedit.)

Ne cuiquam labor et diligentia^b, quam in rebus Ecclesie adhibet, possit esse damnosa, ita disponendum est, ut illi suus labor sit utilis, et detrimentum ecclesiasticæ res non agnoscat. Proinde domum cum horto suo positam in hac urbe Roma juxta thermas Diocletianas regione et cum omnibus ad ea pertinentibus tibi in XXIX annorum spatia ad unum auri solidum persolvendum singulis quibusque annis rationibus ecclesiasticis, pensionis nomine, possidendum concedimus; nec te exinde ejici, vel augmentum pensionis illic constituimus imponendum; ita sane, ut reparatio ejusdem domus in cunctis utilitatibus studere, sicut diligens pater familias, debeas. Post viginti vero novem annorum curricula eadem domus cum horto suo ad jus sanctæ Romanæ Ecclesie, cujus est proprietas, sine dubio revertatur; nec aliquid ex his quæ in ejus meliorationem expensa fuerint, vel a te, vel tuis hæredibus, sit repetendi licentia, quia rationis ordo non sinit ut in rei meliorationem expensas repetat, qui in eadem pensione augmentum non recepit. Dat. id. Decemb, indict. 14.

EPISTOLA XII.

HONORII PAPÆ I AD SERVUNDEI NOTARIUM.

(Fragmentum ex eadem collectione.)

Quoties a nobis illud petitur quod rationi noscitur convenire, animo nos decet libenti concedere. Ideoque quia petisti a nobis ut casale, quod appellatur Aurelianum, in integro una cum vineis suis positum via Portuensi, juxta sanctos Abdon et Sennen, præ-

^b Vulgarunt Ballecini in t. III Operum S. Leonis M., pag. 306.

stantem auri solidos duos et semis, juris sanctæ Romanæ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ, tibi ad certum tempus debeamus concedere; eapropter, hujus præcepti series emissa, superscriptum casale cum omnibus ad se pertinentibus tibi a præsentibus hac 14 indictione diebus vitæ tuæ concedimus; ita sane, ut a te annis singulis pensionis nomine rationibus ecclesiasticis duo auri solidi, et tremissis un. v, sine mora aliqua persolvantur; quatenus et tu aliquid exinde possis habere remedium, et Ecclesiæ nostræ utilitas non decrescat. Post tuum vero obitum prædictum casale ad jus sanctæ Ecclesiæ nostræ, cujus est proprietas, revertatur sine dubio. Dat. iv id Mai. indict. 14.

EPISTOLA XIII.

(Fragmentum ex Ivone, part. vii, cap. 133.)

Præsentium lator, interclusa voce et suspiriis, atque gemitibus, lacrymisque indesinentibus, supplicatione sua nobis exorsus est, eo quod quidam illic alumnus filiam supplicantis in sacris vestibus constitutam assiduitate sua decepit, quoadusque in stuprum corporis, adulterio perpetrato, deciderit; ita ut post compertum flagitium in opprobrio totius generalitatis illic commorantis, ipse perditissimus conversetur, atque omnia insecutione hucusque, quorumdam forsitan patrocinio, eundem ipsum impunitum servari. Unde dilectio tua, divino zelo succensa, jurisdictioni competenti imminere non desines, quousque perpetrator sceleris quæstioni communis, et severissimo præsentatus examini, ultimi supplicii pœnam suscipiat, ne, retardata in eum animadversio, divini iudicii in plurimas propagetur sententia.

EPISTOLA XIV.

HONORII PAPÆ I AD PETRUM EPISCOPUM SYRACUSANUM.

(Fragmentum ex Ivone, part. viii, c. 309.)

Quorumdam relatione didicimus quod in causis criminalibus tua fraternitas miscetur, et quod sacris canonibus interdictum, non tantum lectionibus, quantum etiam ipsis quotidianis usibus scire procul dubio coarctatur. Nam et hoc pari modo ab ea incautius gestum fuisse audivimus, quia cum ecc et amplius constitutis, hora jam pene prandii elapsa, ad eminentissimum filium nostrum præfectum, in balneo constitutum, sit profecta, et caterva pestiferis præfatarum male viventium vocibus imminebat, ut is qui super eos curator pridem fuerat constitutus ab eis modis omnibus tolleretur, et alter in ejus loco nihilominus subrogaretur. Et si ita est, deflare potius libuit quam ista corrigere. Sed ne tale tantumque flagitium diu videretur permanere inultum, quia et actum est, sacerdotali contrarium, simul et vite habitui inimicum, quid de hoc fieri debeat, veritate patefacta, filio nostro Cyriaco diacono injunximus, quatenus ea quæ illicita et contra pudoris reverentiam perpetrantur, esse [F. ense] canonico juxta ecclesiasticam disciplinam radicibus amputentur.

EPISTOLA XV.

HONORII PAPÆ I AD ANATHOLIUM MILITIÆ MAGISTRUM.
(Fragmentum ex Ivone, part. x, c. 187.)

Lator præsentium prece nobis flebili supplicavit, asserens a quodam milite castri Salernitani germanum suum fuisse peremptum, insuper et rebus propriis post ejus interitum spoliatum, propterea quam impium quamque contra legum statuta sit noxium ipsis rerum documentis in propatulo omnibus teneatur expertum, ut sanguis innocenter effusus a committente nullatenus ulciscatur. Qui hæc vindicare possunt, et pro conniventia ulcisci negligunt, sint profecto scituri quia si defensare insontem sanguinem neglexerint, in futuro tremendoque examine de eis, uti hujus facinoris participibus, tale commissum scelus exigetur. Propterea gloria vestra, ad vindicandum, ulciscendumque funesto homicidii crimine irretitum, ab agmine militari disjungat, et judici provincie tradendum ac puniendum justitie impulsu festinet. Res vero ab eo vi latrociniali ablatas supra dicto precatori, si germanus ejus extiterit, indubitanter restituat, quatenus, nobis imminente disciplina, is qui scelus commisit semper expectet, et incunctanter excipiat, et militaris integritas unius ob noxam homicidali contagio nequaquam subiaceat.

EPISTOLA XVI.

HONORII PAPÆ I AD ISAACIUM PATRICIUM ET EXARCHUM ITALIÆ.

(Fragmentum ex Iv., p. xii, c. 25.)

Quorumdam scriptis didicimus quosdam episcopos in transpadanis partibus quædam verba episcopali actui inimica Petro Pauli filio edixisse, atque monito impie suasionis innuere; asserentes in se perjurii reatum suscipere, ut non Adulbaldo regi, sed potius Ariopalto tyranno consentiret, et quoniam præfatus gloriosus Petrus pravus eorum (si fas est dicere) sacerdotum respuit suasionibus inclinari, sed magis sacramenta, quæ Cono regi patri prædicti Adulbaldi præstiterat firmiter custodire. Et quia tantum facinus Deo et piis mentibus est inimicum, ut hi qui hoc ab aliis prohibere debuerant, ne fuisset commissum, ipsi potius ut fieret hortati sunt, cum nutu supernæ virtutis vobis laborantibus præfatus Adulbaldus in suum regnum fuerit restitutus, præfatos episcopos in has Romanas partes, adjuvante vos Deo, destinare dignemini, quia hujusmodi scelus nulla patiemur ratione inultum.

FRAGMENTA DUO.

EX DECRETIS.

(Burchard., l. xi, c. 40; Grat., xi, q. 3.)

Curæ sit omnibus episcopis excommunicatorum omnino nominæ tam vicinis episcopis quam suis parochianis pariter indicare, eaque in celebri loco posita præ foribus ecclesiæ cunctis convenientibus inculcare, quatenus in utraque diligentia excommunicatis ubique ecclesiasticus aditus excludatur, excommunicationis causa omnibus auferatur.

(Ivo, p. v, c. 523.)

Quicumque metropolitanorum per plateas vel in litaniis uti pallio præsumserit, et non tantum in

præcipuis festivitibus et ab apostolica sede indictis temporibus ad missarum solummodo solemniam, careat illo honore, et, ut beatus papa Gregorius ad Joannem Panormi episcopum ait, quia grave jugum, atque vinculum cervicis, non pro ecclesiastica, sed pro quadam sæculari dignitate defendat, permissa qua abutitur careat dignitate, quia jure privilegium meretur amittere qui audacter usurpat illicita.

EPIGRAMMA.

De Apostolis in Christi ad cælos Ascensione obstupescensibus.

(Bibl. Patr., Lugd., tom. XII.)

Luce videt Christum Petrus quem nocte negavit,
Et cecinit Dominum pergere ad astra suum.
Territus Andreas orat: Miserere, Magister;
In regnum Patris collige discipulum.
Jacobus expavit hominem per nubila ferri;
Supponit scapulas, dat pia vota Deo.
Hæret ab aspectu tremulus per membra Joannes,
Et turbatus, adhuc sic stetit ut placeat.
Quin sequimur te, Christe! vocat sine voce Philippus:
Num projectus ego, liber et implicitus?
Bartholomæe, pedes Christi pendere tremiscis,
Et vis (si capias) tendere pace manus.
Thomas, ex toto nondum satiatus amore,
Se palpate putat vulnera, membra, latus.
Matthæus, muto simillis, per scripta locutus:
Nam timor invasit nota silere senem.
Jacobus Alphæi pallet, sine morte sepultus:
Dans comites oculos, reddere quod potuit.
Hic stupet attonitus Simon migrasse Tonantem,
Et fugit affectans fulgura velle pati.
Matthias portæ cæli defixus inhæret,
Omnia, cum Christo teste, abiisse putans.
Judas e cunctis corpus sine fronte levatus,
Conspicit occisum vivere in orbe Deum.

PRIVILEGIUM BOBIENSI COENOBIO DATUM.

(Ughelli, Ital. Sac., t. IV.)

Honorius episcopus, servus servorum Dei, fratri Bertulfo abbati presbytero.

Si semper sunt concedenda quæ piis desideriis congruunt, quanto potissimum ea quæ per cultus prærogativam noscuntur non sunt omnia abneganda, quæ sunt in largitoribus non solum postulanda, sed vi charitatis procul dubio exigenda. Petis nos igitur

A ut monasterio sanctorum Petri et Pauli in Ecclesia Bobio constituto, quo præesse dignosceris, privilegia sedis apostolicæ largimur, quatenus sibi jurisdictione sanctæ nostræ Ecclesiæ, cui Deo auctore præsedimus, Ecclesiæ constitutum nullius Ecclesiæ jurisdictionibus submittaris, pro qua re piis votis facilites, ac nostra auctoritate id quod a tua dilectione exposuimus, affectui mancipari, et ideo omnem cuiuslibet Ecclesiæ sacerdotem in prædicto monasterio ditionem qualibet auctoritate ne extendere, atque sua auctoritate nisi a præposito monasterii fuerit invitatus, missarum solemnitate celebrare omnino prohibemus. Curæ ergo tuæ sit monasterii fratres quo poteris egregiis moribus ac vita irreprehensibili exornare, ut profecto juxta id quod... apostolicis B privilegiis maluit inconcusse dotandos, desideret potius et anhelet inviolabili cœlestis affluentia munere, diurnis sanctæ disciplinæ precibus decorandos; sit profecto communis et sincera vita, sit sobria, communis sinceritas, ut quibus est mortuus mundus ac sepultus pro incentiva contentionis vitia minime sunites? qua incassum quis et frustra laborare cognoscitur, si superbæ vitiorum auctrici colla submittere sentiat; sit excelsa inde humilitas, quia per hanc cœlesti artem cœlestium munerum possidere. Sit igitur ante oculos mentis et corporis traditionum regula paternarum, et unusquisque prælatus noverit qualiter debeat imperare subditis, ne dum aspera et nec unicuique fratri aptissima ratione impleri usque ad complementum... Dei imperantes in discretione C subjecti sit, itaque moderata vivacitas, sit sollicitudinis supereminens in fratribus strenuitas, ut dum regulariter omnes qui Deo integerrime conferuntur per obedientiæ lineam bene servientes exhibeant temporalia, ad gaudia cœlestis patriæ proveniant sempiterna. Et hæc quidem quæ ad sollicitudinem pertinent dixisse sufficiant; ante omnia cum Redemptoris nostri misericordiam, cui ingeniscere redemptionem nostram expectantem, enixius cum singultis et gemitibus expectamus, ut ea quæ pietas flagitat, fragilitas humanæ conditionis sufficienter atque confidenter de sui auctoris suffragatione adimpleat. Bene valete.

Datum III Id. Januarii, imperii dominis piissimi Aug. Eraclio anno 8, P. C. ejusdem anni 18, atque Eraclio Constantino novo filio ipsius an. 16, ind. 1.

APPENDIX.

I.

DIFFLORATIO EX EPISTOLA SANCTI MAXIMI AD MARINUM PRESBYTERUM, APOLOGIAM INTER CÆTERA PRO HONOBIO FACIENTIS.

(Mansi, Conc. Collect., tom. XII.)

Honorium etiam Romanum papam non diffiteror naturaliter in Christo voluntatum dualitatem, in epistola quam scripsit ad Sergium, eo quod unam dixerit voluntatem; sed potius confiteri, et hanc

fortassis etiam constabilire. Nam hoc non in reprobationem dixit humanæ Salvatoris et naturalis voluntatis, sed quod nullatenus conceptionem eius, quæ fuit sine semine, vel incorruptam nativitatem præcesserit voluntas carnis, vel cogitatio vitio a. Sola namque voluntas divina atque paterna, per Filium unigenitum per semet operantem, propriam incarnationem sanctique Spiritus conventionem hanc operata est; et quod hunc sensum sectetur hinc est ma-